Bijlage 6 Memo met uitleg over verplicht participatie, behandeld tijdens de ROA van 11 mei 2021

(was bijlage 4 bij Informatienota die op 11 mei 2021 is behandeld)

Notitie over participatie onder de Omgevingswet

I. INLEIDING

Definitie participatie
Onder participatie onder de Omgevingswet verstaan we:

'Het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van besluitvorming over een project of activiteit.'

II. PARTICIPATIE BIJ HET MAKEN VAN EEN OMGEVINGSPLAN

Vroegtijdige participatie is verplicht bij het maken van een omgevingsplan
Bij de kennisgeving van het voornemen om een omgevingsplan vast te stellen, wordt aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding worden betrokken.

Motiveringsplicht participatie bij omgevingsplan
Bij het vaststellen van een omgevingsplan wordt aangegeven hoe betrokken partijen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

Maar voorlopig beschikt Lingewaard niet over een omgevingsplan
In bijlage 1 bij de Informatienota geven we aan waarom in Lingewaard voorlopig geen omgevingsplan 'nieuwe stijl' gereed zal zijn. De bestaande bestemmingsplannen gelden voorlopig als 'tijdelijk omgevingsplan'. Net als in veel andere gemeenten kan er pas effectief gewerkt worden aan een omgevingsplan als er in het land meer ervaring is opgedaan en de software hiervoor is 'uitontwikkeld'. Dit betekent dat we in Lingewaard voorlopig ook niet te maken krijgen met participatie rondom het omgevingsplan.

III. PARTICIPATIE BIJ DE BUITENPLANSE OMGEVINSPLANACTIVITEITVERGUNING

Participatie bij buitenplanse vergunningprocedures is anders geregeld dan bij een omgevingsplan
Het gevolg van het voorlopig werken met de bestaande bestemmingsplannen ('tijdelijk omgevingsplan') is dat er meer buitenplanse vergunningprocedures zullen worden gevoerd (bij strijd met het 'tijdelijk omgevingsplan').

Waar we voorheen werkten met een nieuw bestemmingsplan bij complexe projecten, zullen we voorlopig met buitenplanse vergunningprocedures werken, met als resultaat een 'buitenplanse omgevingsplanactiviteit vergunning'. Uw raad kan bepalen bij welke type 'buitenplanse omgevingsplanactiviteit vergunningen' hij vooraf 'bindend advies' wil afgeven (zie bijlage 1 bij de Informatienota).

Bij een omgevingsplanactiviteit vergunning is er een verschil met het omgevingsplan voor de participatievereisten:

Niet het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het naleven van de participatieregels, maar de initiatiefnemer is volgens de wet aan zet om de omgeving bij zijn plannen en projecten te betrekken!

Dit is als volgt geregeld:

Het is een aanvraagvereiste om aan te geven of er wel of niet aan participatie is gedaan.

1. Bij de aanvraag moet de aanvrager aangegeven of burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken.
2. Als burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken, geeft de aanvrager bij de aanvraag aan hoe zij zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn

Aanvrager is dus niet verplicht tot participatie bij een omgevingsplanactiviteit vergunning, hij moet alleen aangeven of hij iets aan participatie heeft gedaan en zo ja, hoe.

Maar uw raad kan participatie bij de buitenplanse omgevingsplanactiviteit vergunning toch verplicht stellen

U kunt gevallen aanwijzen waarvoor toch een plicht tot participatie geldt. De aanvrager moet in dit geval wel aantonen dat hij aan participatie heeft gedaan. Heeft de aanvrager niet aan participatie gedaan, dan kan de aanvraag buiten behandeling worden gelaten.

Dilemma verplichte participatie versus snelle besluitvorming

Een goed participatieproces kost tijd en één van de vier verbeterdoelen van de Omgevingswet is nu juist snellere besluitvorming. Er is dus een zorgvuldige afweging nodig bij het verplicht stellen van participatie door uw raad.

Het is belangrijk om bij de aanwijzing van gevallen waarvoor participatie verplicht is, goed na te denken over wat participatie kan toevoegen: Gaat het om ruimtelijke ontwikkelingen met ingrijpende gevolgen voor de omgeving? Kan participatie daadwerkelijk tot het bijstellen van plannen leiden? Gaan we dat in die gevallen als bestuur ook afdwingen? Leidt het niets doen met de resultaten van participatie bijvoorbeeld tot weigering van de vergunning?

Kortom: Bij welk type ruimtelijke besluiten is een meerwaarde te verwachten van een (uitgebreid) participatietraject en het vroegtijdig raadplegen van bewoners en organisaties? En is in die gevallen snelheid van de procedure minder van belang?

Ter voorbereiding op 11 mei a.s. verzoeken wij u na te denken over de volgende vragen:

1. ***Voor welke gevallen wilt u participatie verplicht stellen?***
   Ons voorlopige voorstel: Stel participatie verplicht voor alle gevallen waarvoor u het ‘bindend adviesrecht’ wilt vastleggen (zie bijlage 1 bij de Informatienota over het ‘bindend adviesrecht’). Voor deze vaak meer ingrijpende ruimtelijke projecten stellen wij ook al de uitgebreide procedure met zienswijzenmogelijkheid voor. Het lijkt logisch om hieraan ook nog een participatietraject vooraf te laten gaan. Bij participatie gaat het immers om het betrekken van personen en organisaties in een vroegtijdig stadium (zie bovenstaande definitie) en niet pas (of alleen) tijdens de zienswijzenfase.

2. ***Wilt u het voor andere gevallen aan de aanvrager overlaten om te bepalen of participatie nodig is (systeem van de wetgever)?***
   Dit heeft onze voorkeur, want participatie is maatwerk. Wij zien in de praktijk dat ook initiatiefnemers (nu al) zijn doordrongen van het belang van een goede afstemming met de omgeving. Dit voorkomt immers zienswijzen, bezwaren en beroepen. Wij stellen daarom voor om voorlopig alleen bij de aanvragen waarvoor straks ‘bindend adviesrecht’ geldt een participatieplicht in te stellen. Voor de overige situaties stellen we voor vertrouwen te hebben in initiatiefnemers en het overleg met ons college. Wij verwachten dat wij in de meeste gevallen tijdens de vooroverlegfase tot goede

afspraken met een initiatiefnemer kunnen komen over wel of geen participatie. Dat is ook in de huidige situatie het geval. We willen de situatie na een jaar met u evalueren.

3. ***Wilt u iets vastleggen over de vorm van en de verantwoordelijkheden bij participatie?***
    a. Is wat u betreft de initiatiefnemer of de gemeente verantwoordelijk voor het participatieproces? De wetgever legt de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer.
    b. Wilt u standaard minimumvereisten voor participatie (bijv. verplichte keukentafelgesprekken met de direct omwonenden, een informatieavond, een schriftelijk participatieverslag met een samenvatting van de gegeven inbreng en uitleg over hoe met deze inbreng is omgegaan, etc.)?
    c. Of wilt u maatwerkeisen per project voor participatie (die het college in dat geval vaststelt na overleg met initiatiefnemer)?
    d. Of wilt u b en c allebei tegelijk toepassen?

4. ***Wat gaat u doen met de resultaten van participatie en wat verwacht u hierbij van ons?***
   Bijvoorbeeld in de situatie dat aanvrager niets of weinig heeft gedaan met de ontvangen inbreng tijdens het participatietraject? Moeten we dan een aanvraag weigeren? N.b. Weigering is juridisch niet altijd mogelijk.

Evaluatie na 1 jaar

Na een jaar willen we met u evalueren of de participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteit vergunningen in de praktijk naar wens verloopt.